

האם לגיטימי לערוך לשופטי העליון שימוע בכנסת לפני מינויים

לא

כן

פרופ' דניאל פרידמן

אין מקום לדעתי לשימוע בוועדת חוקה חוק ומשפט בכנסת למועמדים לבית המשפט העליון. שימוע כזה איננו נוהג בשיטתנו לגבי מועמדים למשרות בכירות אחרות, דוגמת יועץ משפטי, ראש מינהל מקרקעי ישראל ועוד. השימוע הפוך מטבע הרברים פומבי, והוא עלול לפגוע במעמדם של המועמדים.

מה גם שרבים מהם הינם שופטים המכהנים במחוזי, והרבר לא יתרום להערכת ליחסים בין הרשויות.

אולם חשוב לעמוד על שורש הבעיה הנעוץ באקטיביזם השיפוטי שלפיו הכל שפיט, לרבות נושאים פוליטיים ומוסריים, ובית המשפט מוסמך לבטל חקיקה של הכנסת. בכך התערער האיזון בין הרשויות, גרר התנגדות בכנסת ובממשלה והמחיש את העובדה שהשקפת עולמם של השופטים מהווה מרכיב מרכזי כפיסיקת העליון. הנשיא לנדוי הוהיר בשעתו את ברק מפני התפתחות זו, אך ללא הועיל.

בעבר היה המצב שונה. בשנות ה-50 של המאה הקודמת רחה השופט זוסמן במילים קצרות עתירה נגד קשירת יחסים דיפלומטיים עם גרמניה, באומרו שהנושא איננו שפיט, ולבית המשפט אין בעניין זה שום יתרון על כל אדם אחר ובוודאי לא על חברי הממשלה. התוצאה היא שאין אנו יודעים מה הייתה השקפתו האישית של זוסמן בנושא והרבר גם איננו חשוב, שכן לא היה בכך כדי להשפיע על פסיקתו. התמונה השתנתה בתקופת נשיאותו של ברק. כאשר עלתה לדיון שאלת ההתנתקות מרצועת עזה, רן בכך בית המשפט העליון באריכות, רחה את העתירה ברוב גדול, אך שופט המיעוט אדמונד לוי סבר שיש לאסור על ההתנתקות ודיבר בין השאר על זכותה של מדינת ישראל "לתבוע ריבונות על שטחיה של ארץ ישראל שממערב לירדן, וממילא גם על השטחים המיועדים לפינוי". מטבע הרברים שאנשי ימין יחשבו שאילו היו בעליון מספיק שופטים בעלי דעה דומה, הייתה ההתנתקות נמנעת. במקרה כזה היינו שומעים מן הסתם מצד שמאל של המפה הפוליטית טענות על הרכב בית המשפט.

לשאלת היחס בין הרשויות, וסמכויות בית המשפט העליון, יש השלכה על הדרך שבה אמורים שופטי העליון להיבחר. הכנסת אכן צריכה להתמודד עם נושאים אלה, אך שימוע בכנסת של המועמדים לעליון איננה הדרך הנאותה לכך.

מסכימים עם פרופ' דניאל פרידמן?

סמסו "2" למס' 3311, או הצביעו בפייסבוק של "ידיעות אחרונות"